
Szemelvények a 3312/2017. (XI.30.) AB határozatból, avagy felhasználhatók-e a személyiségi jogot sértő bizonyítékok a polgári perben?

Nagy Adrienn*

Bevezető gondolatok

A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: 1952-es Pp.) több mint 60 évig¹ volt a polgári per jog elsődleges jogforrása. Novelláris módosításainak száma meghaladta a tízet, ennek ellenére normatív szinten – a digitális kor beköszöntéje, a digitális eszközök elterjedése és rohamos fejlődése, sőt az elektronikus kapcsolattartás kötelezővé válása ellenére sem – nem szabályozta a bizonyítás egyik lényeges területét: nevezetesen, hogy a jogsértő, így különösen a személyiségi jogot sértő bizonyítékok felhasználhatók-e a polgári perben a vitatott tényállítások alátámasztásául, és ha igen, akkor milyen esetleges jogkövetkezményekkel.

A szabályozás hiánya miatt élénk diskurzus folyt a per jogászok között arról, hogy a jogsértő bizonyítási eszközök felhasználhatók-e a polgári perben. *Farkas József* álláspontja szerint a bíróság az igazság kiderítése érdekében a szabad bizonyítás rendszerének megfelelően szabadon felhasználhat minden bizonyítékot, amely a tényállás felderítésére alkalmas, kivéve, ha törvény valamely bizonyíték felhasználhatóságát kifejezetten megtiltja. Mivel az 1952-es Pp. csak a titoktartási kötelezettség, illetve a vallomás-megtagadási jog ellenére kihallgatott tanúk vallomásának felhasználását tilalmazta, a többi jogellenesen szerzett bizonyíték a perben felhasználható, akár a személyiségi jog megsértésével, akár másként jogellenesen, sőt bűncselekmény folytán álltak elő. Ezzel a felfogással ellentétes *Székely László* álláspontja, amely a nyolcvanas évek végén a személyiségi jogok felértékelődése nyomán kategorikusan elutasította a jogellenesen szerzett bizonyítékok perbeli felhasználhatóságát. Álláspontja szerint a legalitás elvének a

* Intézetigazgató egyetemi docens, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Európai és Nemzetközi Jogi Intézet, Polgári Eljárásjogi és Nemzetközi Jogi Intézeti Tanszék.

¹ Az 1952-es Pp. 1953. január 1-én lépett hatályba és 2017. december 31-ei dátummal helyezték hatályon kívül.

polgári perben is érvényesülnie kell, mely megköveteli, hogy a bíróság számára is kötelező legyen a jogrendszer egészének, tehát a jogrend teljességét alkotó jogszabályoknak a betartása. Ekként az 1952-es Pp.-ben rögzített szabad bizonyítás elve nem értelmezhető úgy, hogy más jogszabályok betartását mellőzni lehetne. *Kengyel Miklós* véleménye szerint a jogellenes bizonyítási eszközök perbeli felhasználhatósága körében a viszonylagossági (vagy viszonyossági) elvet kell követni. Ez azt jelenti, hogy a konkrét jogvitában a bíróságnak mérlegeléssel kell eldöntenie azt, hogy a bizonyíték megszerzésében megnyilvánuló jogellenesség összemérhető-e az ellenérdekű fél esetleges jogsértő magatartásával. Meglátása szerint ezt a mérlegelést pontos, egzakt szabályokkal körülírni nem lehet, de a mérlegelés köréből ki kell zárni a bűncselekmények elkövetését, valamint a személyiségi jogok megsértését, az ily módon szerzett bizonyítékok semmilyen körülmények között nem használhatók fel.²

A kérdés nemcsak az elméleti szakembereket, de a jogalkalmazó bírákat is foglalkoztatta: a kapcsolódó bírósági joggyakorlat elsődlegesen a személyiségi jogot sértő bizonyítékok perbeli felhasználhatósága tárgyában alakult ki és fejlődött tovább. Az 1980-as években a hangsúly a perbeli igazság kiderítésén volt, a jogellenesen készített hang- vagy képfelvételeket a bíróság a bizonyítás körében befogadta, a befogadhatóság megítélése szempontjából pedig közömbös volt, ha az sértette a személyiségi jogokat.³ A későbbi joggyakorlatban azonban már megjelenik a viszonyossági elv alkalmazása (BH1993. 365.), a személyiségi jogok védelme hangsúlyosabbá válik. A BH2000. 485. sz. döntésében a Legfelsőbb Bíróság már hangsúlyozta, hogy a jogellenesen készített hangfelvétel csak akkor használható fel a perben bizonyítékként, ha kizárólag ezzel a bizonyítási eszközzel állapítható meg a valós tényállás és biztosítható az igazság kiderítése. A BH2008. 266. sz. döntésében a bíróság kijelentette, hogy a jogsértőre hárul annak bizonyítása, hogy a hangfelvétel elkészítése nem volt visszaélészerű.

A legújabb bírósági gyakorlat (BDT2014. 3076) már hivatkozik az Alkotmánybíróság gyakorlatára is, mely szerint a személyiségi jogot sértő bizonyítékok felhasználhatóságánál meghatározott esetekben a bíróságnak figyelembe kell vennie, hogy alapjogok összeütközése valósul meg: a tisztességes eljáráshoz való jog alapján a perbeli tényállást a valóságnak megfelelően fel kell tárni, míg az emberi méltósághoz való jog részét képezi a személyiségi jogok védelme. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint⁴ alapjogi kollízió esetén az egyik alapvető jog védelme és érvényesülése akkor teheti jogszerűvé egy másik alapvető jog megsértését, illetve korlátozását, ha ez feltétlenül szükséges, azaz az adott alapjog érvényesülése és védelme más módon nem érhető el, továbbá ha a korlátozás, illetve az okozott sérelem arányban áll annak a hasznával, az elérni kívánt cél fontosságával. Ennek megfelelően nem minősül visszaélésnek a képmás vagy hangfelvétel készítése vagy felhasználása, amennyiben arra közvetlenül fenyegető vagy már bekövetkezett jogsértés bizonyítása érdekében közérdekből

² Farkas József – Kengyel Miklós: *Bizonyítás a polgári perben*; Bp., KJK-KERSZÖV Kiadó, 2005, 143-144. o.

³ BH1985. 57.; EBH2000. 296.

⁴ 30/1992. (V. 26.) AB határozat; 39/2007. (VI. 20.) AB határozat.

vagy jogos magánérdekből kerül sor, feltéve hogy a képmás vagy hangfelvétel készítése vagy felhasználása a bizonyítani kívánt jogsértéshez képest nem okoz aránytalan sérelmet.⁵

Az 1952-es Pp. szabályozatlanságához kapcsolódóan született meg a 3312/2017. (XI. 30.) AB határozat, melynek tárgya a személyiségi jogot sértő okirati bizonyíték perbeli felhasználásának jogkövetkezménye tárgyában indított személyiségi jogi perben született bírósági ítéletek alkotmányosságának vizsgálata volt. A taláros testület döntése azért tekinthető mérföldkönek, mert az 1952-es Pp.-t felváltó, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.)⁶ már kihirdetésre került, melynek a polgári perbeli bizonyítás szabályozása körében jelentős újítása, hogy a Pp. 269. §-a normatív módon rendelkezik a jogsértő bizonyítási eszközökről és azok felhasználhatóságáról. Jelen tanulmány célja annak rövid bemutatása, hogy a legújabb határozatában milyen jelentős megállapításokat tett az Alkotmánybíróság a személyiségi jogot sértő bizonyítékok perbeli felhasználhatóságáról.

1. Az alkotmánybírói határozat alapját képező tényállás

A felperes és az alperes a házasságkötését követően két gyermeket fogadott örökbe, majd a kettős állampolgár felperes anya pár év elteltével rokonlátogatás céljából külföldre szándékozott távozni a kiskorú gyermekekkel, amelyhez az alperes apa hozzájárulását kérte, és az alperes apa ezt megadta. A felperes anya utazási szándéka kapcsán az alperes apában kétely fogalmazódott meg a külföldi tartózkodás időtartamát (esetleges véglegességét) illetően, így az anya távollétében a szülők közös használatú számítógépébe unokaöccse által megsegítve belépett, majd a felperes anya dokumentumaihoz, illetve teljes Outlook elektronikus levelezéséhez hozzáfért, leveleit elolvasta. A levelezés tartalmából az alperes számára kiderült, hogy az indítványozó már 2008-ban szeretett volna a gyermekekkel együtt hosszabb időre Kanadába utazni, és ennek előkészítése érdekében több konkrét lépést is tett.

Ezen ismeretek birtokában az alperes 2010 februárjában telefonon számon kérte az indítványozót, majd eljárást kezdeményezett a Gyermekek jogellenes külföldre vitelének polgári jogi vonatkozásairól szóló, Hágában az 1980. évi október 25. napján kelt szerződés kihirdetéséről szóló 1986. évi 14. törvényerejű rendelet, és a Gyermekek jogellenes külföldre vitelének polgári jogi vonatkozásairól szóló, Hágában az 1980. évi október 25. napján kelt, az 1984. évi 14. törvényerejű rendelettel kihirdetett szerződés végrehajtásáról szóló 7/1988. (VIII. 1.) IM rendelet alapján. Ezen eljárás során az alperes az általa megismert levelezést az iratok részévé tette, ám a hiánypótlási kötelezettségének nem tett eleget, mivel időközben az indítványozó a gyermekekkel Magyarországra hazatért, így az eljárás nem indult meg.

⁵ Lásd még a BDT2011. 2442. sz. határozatot.

⁶ Hatályos 2018. január 1-jétől.

Ezen előzményeket követően a felek – egyező akarattal – házassági tanácsadó előtt kísérletet tettek megromlott életközösségük helyreállítására, de az alperes apa ezen eljárásban a felperes magánszférájának megsértésével megszerzett magántitkokat tartalmazó levelekből idézett. Mivel a házassági tanácsadás sikertelenül zárult, a felperes anya kezdeményezte a bíróságnál alperessel fennálló házasságának felbontását, és a bíróság döntését kérte a gyermekek elhelyezése tárgyában is. Az alperes apa a felperes anya elektronikus magánlevelezésének jogellenesen megismert tartalmát bizonyítékként a házassági bontóperben illetékes eljáró bíróság rendelkezésére bocsátotta, ezzel felhasználta azokat számos, az anya külföldre távozásával és viselkedésével kapcsolatos tény bizonyítása szándékával. Erre figyelemmel a felperes anya az alperes apa ellen – a házasság felbontására irányuló keresettel párhuzamosan – személyhez fűződő jog (magántitok és levéltitok) megsértésének megállapítása iránti keresetet, valamint magántitok jogosulatlan megismerése miatti büntetőeljárást indított. (Ez utóbbit a nyomozóhatóság bűncselekmény hiányában megszüntette.)

Az elsőfokú bíróság a felperes anya keresetét a személyhez fűződő jog megsértésének megállapítására elutasította. Az elsőfokú bíróság döntésével szemben a felperes anya fellebbezést terjesztett elő, kérve a határozat megváltoztatását. A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokon rendelkezésre álló bizonyítékok alapján helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét. A felperes anya az Ítéltábla döntésével szemben felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, a Kúria azonban a jogerős határozatot hatályában fenntartotta.⁷

Az alkotmánybírósági eljárásban az indítványozó tehát a személyiségi jogi perben hozott másodfokú ítéletet sérelmezte alkotmányjogi panaszában az alábbiak szerint.

2. Az alkotmányjogi panasz tartalma

Az indítványozó a jogerős másodfokú ítélettel szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszában a kifogásolt bírói döntést az alábbiak miatt támadta.⁸

Az indítványozó szerint a személyhez fűződő jog megsértése miatt indított polgári perben meghozott jogerős bírói döntés az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében biztosított magánszféra védelméhez való jogát, ezen belül a magántitok, illetve a levéltitok védelméhez való jogát és kapcsolattartásának tiszteletben tartását azzal sértette meg, hogy azt az alapvető jog lényeges tartalma tiszteletben tartásának követelményét figyelmen kívül hagyva, a szükséges mértéket meghaladóan, és az elérni kívánt célhoz képest aránytalanul – vagyis az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésébe ütköző módon – korlátozta. A bírói döntés

⁷ Az ügy részletesebb leírását lásd Sulyok Márton: Egy indítvány nyomában... Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdések a polgári eljárásjogi magánszférvédelem köréből; *Arsboni*, 1-2. (2018), 8-9. o.; valamint 3312/2017. (XI. 30.) AB határozat [4]-[13] pontjai.

⁸ Fontos hangsúlyozni, hogy az alkotmányjogi panasz teljes tartalmának ismertetése meghaladná jelen tanulmány terjedelmi kereteit, ezért a jogsértő bizonyítási eszköz perbeli felhasználásával szorosan összefüggő érveléseket ismertetjük ehelyütt.

ezzel megtagadta a bírósági jogvédelmet az indítványozótól. Az indítványozó kifejtette, hogy elektronikus levelezését az alapügy alperese törvénybe ütköző módon szerezte meg, majd harmadik személyek előtt, illetve bírósági és hatósági eljárásban azt nyilvánosságra hozta. Az alapügyben a bírósági eljárás fő kérdése az volt, hogy az indítványozó Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében biztosított alapjogának korlátozása feltétlenül szükséges és arányos-e az igazságszolgáltatás rendes működését biztosító bizonyíték-szolgáltatási kötelezettség érdekében. Ennek eldöntése során mérlegelni kellett, hogy az alapjogsérelem (magánszféra-sértés) útján megszerzett és felhasznált bizonyítékokat milyen módon lehet figyelembe venni bírósági és hatósági eljárás során, a „bizonyításhoz való jog” gyakorlása keretei között. Az alkotmányjogi panasz rámutat, hogy a magánszféra megsértésével szerzett bizonyítékok vonatkozásában a polgári eljárásjogi és anyagi jogi szabályozás hiányos, sok tekintetben – a bírói gyakorlattal együtt – nem alkalmas a magánszféra megfelelő védelmére. A kapcsolódó magyar bírói gyakorlat sajátossága, hogy az alapjogsérelemmel megszerzett hang- és képfelvételek felhasználását, ha az alapjog jogosultja által az alapjogot megsértővel szemben elkövetett jogsértés bizonyítására kívánják használni, minden további alkotmányos előfeltétel nélkül megengedi. Nem kívánja meg a bírói gyakorlat pl. azt, hogy az egyik fél bizonyítási szükséglete az átlagos bizonyításhoz fűződő érdeken túlmenő, különös jelentőséggel bírjon. Ráadásul ez a bizonyítékként történő felhasználási lehetőség – a joggal való visszaélés jogintézményén keresztül – ki is zárja azt, hogy a magánszférájában megsértett fél alapjogvédelmet kaphasson. Nem differenciál a bírói gyakorlat aszerint sem, hogy az alapjogsértéssel megszerzett bizonyítékon kívül más bizonyítékok alapján az adott ügy elbíráható lenne-e, vagyis fennáll-e olyan bizonyítási szükséghelyzet, amikor csak és kizárólag az alapjogsértéssel megszerzett bizonyíték áll rendelkezésre, vagy pedig az csak egy a bizonyítékok közül. (Utóbbi esetben az alapjogkorlátozás szükségessége kérdéses.) Az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint a bírói gyakorlat – amint ezt a támadott döntés is példázza – abba a sematikus irányba halad, amely szerint önmagában a bizonyítékként való felhasználás ténye elegendő arra, hogy közérdekre és méltányolható magánérdekre hivatkozással az alapjogsértés jogkövetkezmények nélkül maradjon. Ez nem felel meg az alapjogok védelméről szóló alaptörvényi szabályozásnak [I. cikk (3) bekezdés]. Az indítványozó alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tartja, hogy a polgári igazságszolgáltatásba vetett közbizalom mint alkotmányos érték védendő-e, és ha igen, mennyiben a magánszférához való alapvető joggal szemben, amelyet az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése tartalmaz. A tisztességes eljáráshoz való jog részeként felfogott „bizonyításhoz való jog” és a magánszféra, a magántitok védelméhez való jog ütközése felveti az alapjog horizontális hatályának kérdését is. A határok kijelöléséhez az indítványozó véleménye szerint alkotmányos követelmény kimondása jelenthetne viszonyítási pontot; mert a polgári eljárás bizonyításra vonatkozó szabályai nem tartalmaznak tételes jogi korlátozást a magánszférához való jog megsértésével szerzett bizonyítékok felhasználhatóságára nézve.⁹

⁹ 3312/2017. (XI. 30.) AB határozat [14]-[15] pontjai.

3. Az Alkotmánybíróság főbb megállapításai az alkotmányjogi panasz elutasításával összefüggésben

Az Alkotmánybíróság összegzése szerint az indítványozó alkotmányjogi panaszában a konkrét jogerős bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként azt kifogásolta, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében foglalt, és az emberi méltósághoz való jogból következő, magánélethez és kapcsolattartáshoz való jogát a kifogásolt bírói döntés – az igazságszolgáltatás rendes működését biztosító bizonyíték-szolgáltatási kötelezettség mint alkotmányos érték védelme érdekében – szükségtelenül és az elérni kívánt célhoz képest aránytalanul korlátozta.

Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasszal összefüggésben jelen ügyben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként – a bírói döntés tartalma alapján – azonban csupán azt vizsgálhatta, hogy alaptörvény-ellenességet eredményez-e a bírói döntés önmagában arra figyelemmel, hogy a személyiségi jogsérelem korlátozását lehetővé teszi, amennyiben úgy ítéli meg, hogy egyéb bíróság előtt indokolt lehet a megszerzett magántitok felhasználhatósága.¹⁰

Az eljárt bíróságok döntései egybehangzóak voltak abban, hogy az indítványozó magánlevelezése beletartozik a magántitok fogalmába. Az alapügyben született jogerős ítélet szerint a régi Ptk. 81. § (1) bekezdése értelmében a levéltitok megsértése megállapításának elégséges feltétele a levél jogosulatlan megszerzése, nem szükséges a jogsértés megvalósulásához annak nyilvánosságra hozatala is. E jogértelmezéssel a Kúria felülvizsgálati eljárásban meghozott ítélete is egyetértett, és helyeselte, hogy a bíróságok azt vizsgálták, hogy az alapügy alperese a birtokába jutott magántitokkal visszaélt-e, vagy sem.

Az Alkotmánybíróságnak – többek között - azt kellett megvizsgálnia, hogy a másodfokú jogerős ítélet, amely a személyiségi jogi jogsérelemet nem állapította meg és nem tiltotta el általános jelleggel az alperes által megszerzett levelezésnek a bírósági és más hatósági eljárásokban bizonyítékként történő felhasználását, valamennyi releváns alkotmányossági szempontra figyelemmel volt-e. Az alkotmányjogi panasz elbírálásakor az Alkotmánybíróságnak tehát arról kellett döntenie, hogy az indítványozó magántitokhoz való jogával szemben kellő súlyú alkotmányos indok-e az alperest mint szülőt megillető kapcsolattartáshoz való jogának, valamint szülői felügyeleti és nevelési jogának [az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, illetve a XVI. cikk (1) bekezdése] védelme, amely igazolhatja a magántitok korlátozását.

Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Alaptörvény-ellenes a korlátozás, ha nem elkerülhetetlen, vagyis ha kényszerítő ok nélkül történik, továbbá, ha a korlátozás súlya a korlátozással elérni kívánt célhoz képest aránytalan {erre nézve lásd például: 32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [101]}, v.ö.:

¹⁰ 3312/2017. (XI. 30.) AB határozat [24]-[25] pontjai.

879/B/1992. AB határozat, ABH 1996, 397, 401.).¹¹

Megállapítható, hogy az indítványozó elektronikus levelezése tartalmának felhasználása kapcsán a Fővárosi Ítéltábla ítélete rögzítette: „a felperesi tagadás mellett az alperesnek nem volt más lehetősége, mint hogy állításai alátámasztásaként a felperesi levelezés anyagát felhasználja”. A Kúria ítélete pedig ezt megerősítve rámutatott: „Az összes körülmény mérlegelésével az eljárt bíróságok a Kúria szerint helytállóan jutottak arra a következtetésre, hogy a kérdéses levelek tartalmának felhasználása az adott eljárásokban nem volt visszaélészerű, adekvát bizonyítási eszközzől volt szó”. Az indítványozó levéltitka megszerzésének mozzanata összefüggésében az ügyben eljárt bíróságok tehát arra a következtetésre jutottak, hogy bár a magántitok felfedezése megtörtént, ez mégsem értékelhető jogszerűtlennek, egyrészt, mert „[a]z irányadónak tekintett bírói gyakorlat (BH1985.57.) alapján hivatalos eljárásban az esetlegesen nem jogszerűen megszerzett bizonyíték is felhasználható”, másrészt, mert „[a] bíróság előtt folyamatban lévő polgári perben a jogvita elbírálásához szükséges bizonyítékok rendelkezésre bocsátása a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a bizonyító fél kötelezettsége”.¹²

Az indítványozó alapjogát, mint ezt a fenti bírósági döntések is megállapítják, sérti az alperes férj magatartása. Ugyanakkor – a fenti bíróságok megállapításai szerint – az alperes szülőnek más lehetősége nem volt a szülői felügyeleti jogának, illetve nevelési jogának védelmére, és legfőképp felügyeleti kötelezettségének biztosítására. Míg ezzel szemben az indítványozó szülő gyermekeik sorsáról egyedül hozott fontos döntést, vagy legalábbis hozhatott volna a másik szülő beleegyezése nélkül. A gyermekek sorsáról, neveléséről való döntés mindkét szülő egységes akarat-elhatározása alapján jöhet létre, azaz ahhoz nem elegendő az indítványozó szülő döntése, hanem a másik szülő erre vonatkozó beleegyezése – a másik szülő nevelési és felügyeleti, illetve kapcsolattartásra vonatkozó jogának megnyilvánulásaként – is lényeges eleme. Az Alkotmánybíróság az alapjogkorlátozásának szükségességével összefüggésben vizsgálata során figyelembe vette, hogy a közös gyermekek sorsa nem kizárólag az egyik szülő magánügye, és ennél fogva magántitka. A szülői felügyeleti jog általános szabályként és az adott esetben is (lévén házastársak) mindkét szülőt egyenlően illeti meg. Ez pedig jogellenessé teszi azt, ha ezen közös jogot az egyik szülő kizárólag egyedül kívánja gyakorolni a gyermekek életében alapvető fontosságú kérdések tekintetében. Mindezek alapján megállapítható, hogy a jogerős másodfokú bírósági döntés alkotmányos cél, a szülő felügyeleti joga és kötelezettsége biztosításának, továbbá kapcsolattartáshoz való jogának védelmére [Alaptörvény VI. cikk (1) és XVI. cikk (2) bekezdései] érdekében történt, mely végső soron a gyermekek védelméhez és gondoskodáshoz való jogán alapul [az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése].

Az arányosság körében – az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján – az vizsgálendő, hogy az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjog-sérelem súlya megfelelő arányban állnak-e egymással. Azaz a bíróság döntése meghozatala során figyelemmel volt-e arra, hogy a korlátozás során

¹¹ 3312/2017. (XI. 30.) AB határozat [33]-[35] pontjai.

¹² 3312/2017. (XI. 30.) AB határozat [38]-[39] pontjai.

köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt alkalmazni, azaz a korlátozás nem haladja-e meg azt a szintet, mint amit az alkotmányosan igazolható cél elérése feltétlenül megkíván. Az arányosság kérdésében az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó levelezésének a bíróságok, és más hatóságok előtti bizonyítékként történő felhasználása során a levelezés tartalma továbbra is rejtve marad a nyilvánosság előtt, ugyanis a bíróság elé tárt levelezéshez – a bíróság nyilvánossága ellenére – csak iratbetekintés révén lehet hozzájutni, amely viszont korlátozott [lásd: az 1952-es Pp. 191. § (4) bekezdését, a bírósági ügyvitel szabályairól szóló 14/2002. (VIII. 1.) IM rendelet 13. § (1) bekezdését].

Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó által kifogásolt másodfokú jogerős bírósági ítélet az indítványozó magántitkát szükségesen és arányosan korlátozta, így az nem tekinthető alaptörvény-ellenesnek; ezért az alkotmányjogi panaszt elutasította.¹³

Záró gondolatok

Az alkotmányjogi panaszban, illetve az Alkotmánybíróság határozatának indokolásában rögzített érvelés és okfejtés kapcsán néhány záró gondolatot emelünk ki.

Az alkotmányjogi panaszban sérelmezett helyzetet, nevezetesen az eljárásjogi törvény hallgatását a jogsértő bizonyítási eszközök perbeli felhasználhatóságát illetően az új Pp. orvosolta: a Pp. 269. §-a rögzíti azokat a normatív rendelkezéseket, melyek mentén kivételesen befogadhatók a személyiségi jogot sértő módon megszerzett bizonyítékok. A Pp.-ben rögzített szabályozás alapvetően követi az Alkotmánybíróság határozatának indokolásában foglaltakat: a jogsértő bizonyítási eszközöket a bíróság csak kivételesen veheti figyelembe döntése meghozatalakor, és a mérlegelési szempontok közül az is kiolvasható, hogy elsődlegesen csak akkor, ha az adott tény más módon nem bizonyítható.¹⁴

Az Alkotmányjogi panasz kapcsán fontos arra is rámutatni, hogy az indítványozó ebben az ügyben nem a házasság felbontása és járulékai iránt indított pert tette a vizsgálat tárgyává, amely polgári perben a jogsértő bizonyítási eszköz felhasználása megtörtént az alperes részéről. Az indítvány tárgya a párhuzamosan indított személyiségi jogi perekben hozott, a felperes kereseti kérelmét elutasító bírósági döntések voltak, mely azt jelenti, hogy alapvetően a sérelmes helyzetet az jelentette, hogy a személyiségi jogsértés ellenére a Ptk.-ban rögzített jogvédelem elmaradt. Ez pedig valamelyest túlmutat a jogellenesen megszerzett elektronikus levelezésnek a házassági bontóperben való felhasználhatósága problémáján. A Pp. 269. §-ához fűzött miniszteri indokolás is rögzíti: *Természetesen a jogsértő bizonyítási eszköz befogadása a felet nem mentesíti a jogsértő magatartással összefüggésben felmerült felelőssége alól, tehát a bizonyító félnek erre tekintettel*

¹³ 3312/2017. (XI. 30.) AB határozat [41]-[46] pontjai.

¹⁴ vö. Pomeisl András: Jogsértő bizonyítási eszközök; in: Wopera Zsuzsa (szerk.): *Kommentár a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényhez*, Bp., Magyar Közlönykiadó, 2017, 496-497. o.

is kell döntenie abban a kérdésben, hogy kéri-e a jogsértő bizonyítási eszköz perbeli befogadását.

A Pp. kodifikációja során 2016. április 11-én közzétett A polgári perrendtartásról szóló törvény tervezete még tartalmazott törvényi rendelkezést arra, hogy a jogsértő bizonyítási eszköz befogadásának milyen hatása lehet más eljárásokra.¹⁵ A törvény végleges szövegéből ez a szakasz mellőzésre került, evidenciarendelkezéseket normatív szinten nem szükséges rendezni. Itt érdemes rámutatni arra az érdekes kérdésre is, hogy a személyiségi jogi perben előterjeszhető-e egyáltalán olyan kereseti kérelem, mely szerint a bíróság tiltsa el az alperest általános jelleggel a jogellenesen megszerzett levelezésnek más bírósági és más hatósági eljárásokban bizonyítékként történő felhasználásától. Álláspontunk szerint egy ilyen döntés az önkéntes teljesítés hiányában végrehajthatatlan lenne: abban a perben, ahol a bizonyíték rendelkezésre bocsátása már megtörtént, a peranyag részét képezi az okirati bizonyíték, a személyiségi jogi perben eljáró bíróság pedig nem hozhat olyan határozatot, mellyel eltiltja a házassági per bíróságát az okirat bizonyítékok körében való mérlegelésétől.

¹⁵ 276. § [A jogellenes bizonyítási eszköz befogadásának hatása más eljárásra].

- (1) A jogellenes bizonyítási eszköz perben való felhasználása a bizonyítási eszköz készítése, jogosulatlan megszerzése, illetve felhasználása miatt a felet terhelő büntetőjogi, szabálysértési, illetve polgári jogi felelősséget – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – nem érinti; erre a bizonyító felet figyelmeztetni kell.
- (2) A képmáshoz, illetve hangfelvételhez való jogot sértő bizonyítási eszköz befogadása esetén a képmás, illetve hangfelvétel kizárólag ezen bíróság előtti felhasználása miatt nem indítható a személyiségi jog védelme iránti per.